

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้านั้นจะต้องประกอบไปด้วยหลายปัจจัยซึ่งปัจจัยที่สำคัญคือ ทรัพยากรมนุษย์ นอกจากจะมีสติปัญญาที่ฉลาด มีความรู้ความสามารถ ความเสียสละ คุณสมบัติที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ ความมีวินัยของคนในชาติ การมีวินัยในตนเองเป็นวัฒนธรรมที่สำคัญอย่างหนึ่งของสังคมเพราะจะทำให้บุคคลอยู่ร่วมกันอย่างเป็นสุข บุคคลควรได้รับการพัฒนาให้เป็นผู้มีคุณลักษณะของผู้มีวินัยในตนเองดังนี้คือ การปฏิบัติตนตามระเบียบของสังคม มีความเชื่อมั่นในตนเองพึ่งตนเองได้ ควบคุมอารมณ์และมีความอดทน (Ausubel, D. P., 1968) ซึ่ง กู๊ด(สินีนานู ปลื้มมะลัง, 2547 : 33 ; อ้างอิงจาก Good. 1973 : 525) กล่าวว่า การมีวินัยในตนเอง หมายถึง การบังคับ ควบคุมพฤติกรรมของบุคคลไม่ใช้การบังคับจากอำนาจภายนอกแต่เป็นการบังคับโดยอำนาจภายในของกลุ่มบุคคลนั่นเองและเป็นอำนาจเกิดจากการเรียนรู้หรือยอมรับในคุณค่าอันใดอันหนึ่ง ซึ่งทำให้บุคคลสามารถบังคับพฤติกรรมของตนเองได้ ระเบียบวินัยเป็นสิ่งสำคัญสำหรับมนุษย์ทั้งในระดับปัจเจกบุคคล และทุกระดับของสังคม ระเบียบวินัยช่วยให้ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเป็นไปด้วยความเรียบร้อย ช่วยสร้างความเป็นระเบียบของมนุษย์ ทำให้มนุษย์อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข จากแนวคิดของ พลแสงสว่าง (2540: 1) เชื่อว่า ระเบียบวินัยเป็นสิ่งจำเป็นในทุกสังคม ไม่ว่าจะเป็นระดับบ้านชั้นเรียน โรงเรียน หรือชาติ เพราะระเบียบวินัยช่วยให้ความสัมพันธ์ระหว่างทุกคนเป็นไปอย่างเรียบร้อยในแนวทางที่ต้องการ

สำนักคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545) ได้กล่าวถึงการจัดการการศึกษาและการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องคุณธรรมและจริยธรรมไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 ได้กำหนดเป้าหมายของการจัดการศึกษาในมาตรา 6 “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” และนอกจากนี้ยังได้ระบุไว้ในแผนการศึกษาแห่งชาติศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรมแห่งชาติ (พ.ศ. 2545 – 2559) ว่าสภาพของสถานการณ์ในสังคมไทยในปัจจุบันที่เห็นได้ชัดคือกระแสโลกาภิวัตน์ที่มากับกระแสของต่างชาติ ทำให้ประเทศเกิดความเสียเปรียบเนื่องจากขาดการเตรียมพร้อมที่ดี สร้างปัญหาให้กับระบบสังคมไทยมีผลกระทบอย่างรุนแรงกระเทือนถึงคุณธรรมและจริยธรรมของประชาชน ดังนั้นวินัยจึงเป็นองค์ประกอบหนึ่งของการมีคุณธรรม

และจริยธรรมซึ่งวินัยนั้นจะเป็นตัวควบคุมที่สำคัญของการตระหนักถึงการปฏิบัติสิ่งใดสิ่งหนึ่งในความถูกต้องหรือเป็นเครื่องชี้วัดความประพฤติ

สำหรับการศึกษาในระดับอุดมศึกษาซึ่งมีหน้าที่หลักที่สำคัญคือ จะต้องพัฒนาบัณฑิตให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ในทุกด้านทั้งสติปัญญา ร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคมหรืออาจจะกล่าวโดยสรุปว่า สถาบันอุดมศึกษาต้องผลิตบัณฑิตให้เป็นผู้ที่มีลักษณะอันพึงประสงค์ 3 ประการ คือ เป็นผู้ที่มีคุณธรรม มีคุณภาพ และคุณค่า (มณีวรรณ กมลพัฒนะ และไพโรจน์ วิชุกรพาณิชย์, 2541 : 111) แต่ทั้งนี้การที่จะผลิตบัณฑิตให้มีคุณลักษณะดังกล่าว การจัดการเรียนการสอนทางวิชาการภายในห้องเรียนเพียงอย่างเดียวนั้นไม่อาจพัฒนาให้บัณฑิตเกิดลักษณะเช่นนั้นได้ เพราะที่ผ่านมาการจัดการศึกษายังคงมองว่าควรเน้นแต่การเรียนวิชาการและวิชาชีพ แต่ละเลยเรื่องการพัฒนาด้านจิตสำนึกของความเป็นพลเมืองดีในสังคมที่ต้องตระหนักถึงความสำคัญของการพึ่งพาอาศัยช่วยเหลือซึ่งกันและกัน หากปรับเปลี่ยนให้มีความสมดุลจึงจะถือว่าเป็นการพัฒนาความเป็นมนุษย์โดยองค์รวม (วิทยากร เชียงกูล, 2544 : 149) แต่จากสภาพการณ์ปัจจุบันสมาชิกในสังคมไทยไม่ว่าจะเป็นประชาชนทั่วไป หรือครู อาจารย์ต่างมีทัศนคติที่ตรงกันว่า บัณฑิตใหม่ที่จบการศึกษาจากสถาบันการศึกษาต่างๆ ทั้งของภาครัฐและเอกชน ยังขาดความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ในสังคมไทย โดยมีพฤติกรรมที่น่าเป็นห่วง อาทิ เช่น ขาดจิตสำนึกอันเป็นสาธารณประโยชน์ ขาดนิสัยแห่งการเสียสละ ขาดความรักและความสามัคคี มีความฉ้อฉลทั้งในความคิดและพฤติกรรม ใช้ความรู้ความสามารถไปในทางที่เป็นประโยชน์แก่ตนเองและพวกพ้อง

จากตัวอย่างของปัญหาดังกล่าวหากพิจารณาจะพบว่า สาเหตุหลักเกิดจากการขาดความมีวินัยในตนเอง เนื่องด้วยวินัยในตนเองจะทำให้สมาชิกในสังคมทุก ๆ คนสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุขแต่ละคนจะสามารถทำตามพฤติกรรมของตน เพื่อไม่ให้เกิดความเสียหายแก่ส่วนรวม (จำนง อติวัฒน์สิทธิ์ และคณะ, 2540 : 44-45) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบันการมีวินัยในตนเอง การควบคุมตนเองจะมีความสำคัญมากด้วยเหตุผล 2 ประการ ได้แก่ ประการแรกจะเป็นเหตุที่เกี่ยวกับประโยชน์ส่วนตัวของแต่ละบุคคล ด้วยการมีข้อมูล ความรู้ สารสนเทศต่าง ๆ เกิดขึ้นมากมาย การแสวงหาความรู้ที่นอกเหนือจากการได้รับในสถานศึกษาจึงเป็นสิ่งจำเป็น ในการดำรงชีวิตให้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของกระแสโลกาภิวัตน์ หรือเป็นเหตุที่เกี่ยวกับความมั่นคง และความเจริญก้าวหน้าของประเทศ มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการปฏิรูปที่มีจิตสำนึกที่ดีไม่มุ่งแต่แสวงหาประโยชน์ส่วนตน (สินีนางู สุทธจินดา, 2543 : 2-3)

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม เป็นมหาวิทยาลัยอุดมศึกษาของท้องถิ่นในเขตภาคเหนือตอนล่าง ซึ่งผลิตบัณฑิตตั้งแต่ระดับปริญญาตรีถึงปริญญาเอก โดยได้กำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามดังนี้ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามจะสร้างสรรค์ทรัพยากรบุคคลโดยการผลิตบัณฑิตให้มี 1) มีคุณธรรม ใฝ่รู้ สู้งาน

สุขภาพดีทั้งกายและจิต 2)บุคลิกภาพดีมีมนุษยสัมพันธ์ มีความเป็นผู้นำ มีความรับผิดชอบ ยึดมั่นในระบบประชาธิปไตย ใส่ใจสิทธิมนุษยชนเอื้ออาทรต่อสังคม 3) ตระหนักและเห็นคุณค่าภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย ใส่ใจภูมิปัญญาสากล 4)มีทักษะชีวิต ทักษะทางสังคมที่จำเป็น มีความรู้ทางวิชาการ วิชาชีพ มีทักษะการใช้ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และคอมพิวเตอร์ (มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม, 2551 : 5) และการที่จะมุ่งไปสู่เป้าหมายดังกล่าว เงื่อนไขแห่งความสำเร็จจะขึ้นอยู่กับ การส่งเสริมให้นักศึกษาเป็นผู้มีวินัยในตนเอง ด้วยเหตุที่การพัฒนาที่ดีที่สุดคือ การพัฒนามนุษย์ และการพัฒนามนุษย์ระยะยาว แนวทางที่สำคัญที่สุดเพื่อให้บรรลุเป้าหมายคือ การจัดวางวินัยในตนเองให้เป็นรากฐาน เพราะหากขาดวินัยซึ่งเป็นฐาน สิ่งที่จะตามมาก็คือ ความขัดข้องวุ่นวายสับสน ที่จะเกิดขึ้นในสังคม อีกทั้งในสังคมประชาธิปไตยวินัยถือเป็นเรื่องที่สำคัญ เพราะประชาธิปไตยต้องการโอกาสเหล่านี้ ในการที่จะให้มนุษย์สื่อหรือแสดงออก เพื่อนำศักยภาพภายในตนเองออกมาร่วมกัน ในการสร้างสรรค์สังคม (พระธรรมปิฎก,2538 : 8)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ตระหนักถึงความสำคัญของความมีวินัยในตนเองของนักศึกษา ซึ่งผู้วิจัยปฏิบัติงานด้านกิจกรรมและพัฒนา นักศึกษาหอพักทะเลแก้วนิเวศ ในมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ได้พบพฤติกรรมของนักศึกษาส่วนใหญ่ขาดวินัยในตนเอง ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาความมีวินัยในตนเองของนักศึกษา เพื่อนำไปเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาความมีวินัยในตนเองของนักศึกษาต่อไปในอนาคต

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความมีวินัยในตนเองของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
2. เพื่อเปรียบเทียบความมีวินัยในตนเองของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ

พิบูลสงคราม จำแนกตามเพศ

3. เพื่อเปรียบเทียบความมีวินัยในตนเองของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ

พิบูลสงครามจำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

4. เพื่อเปรียบเทียบความมีวินัยในตนเองของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ

พิบูลสงครามจำแนกตามชั้นปีการศึกษา

สมมุติฐานการวิจัย

ความมีวินัยในตนเองของนักศึกษาจำแนกตาม เพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และชั้นปีการศึกษา มีความมีวินัยในตนเองของนักศึกษาแตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาความมีวินัยในตนเองของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามระดับปริญญาตรี ภาคปกติ โดยแบ่งเป็น 4 ด้านคือ ความเชื่อมั่นในตนเอง ความเป็นผู้นำ ความอดทน และความซื่อสัตย์

2. ด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ภาคปกติ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ปีการศึกษา 2553 จำนวน 7,330 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ภาคปกติ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ปีการศึกษา 2553 จำนวน 379 คน

3. ด้านตัวแปร

ตัวอิสระ ได้แก่

1. เพศ
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
3. ระดับชั้นปีการศึกษา

ตัวแปรตาม ได้แก่ ความมีวินัยในตนเองของนักศึกษาในภาพรวมและจำแนกตามองค์ประกอบ 4ด้านคือ ความเชื่อมั่นในตนเอง ความเป็นผู้นำ ความอดทนและความซื่อสัตย์

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **ความมีวินัยในตนเอง** หมายถึง ความสามารถในการบังคับควบคุมพฤติกรรมตนเองจากอำนาจภายในของบุคคลนั่นเอง ซึ่งเป็นอำนาจที่เกิดจากยอมรับในคุณค่าอันหนึ่งอันใด ซึ่งทำให้บุคคลสามารถควบคุมพฤติกรรมของตนเองได้ ด้วยการปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่ง กติกาต่าง ของผู้ที่อยู่ในสังคมให้ปฏิบัติตามอยู่ร่วมกัน เพื่อให้เกิดความสงบสุขของตนเองและส่วนรวม โดยในที่นี้แบ่งออกเป็นดังนี้

1.1 **ความเชื่อมั่นในตนเอง** หมายถึง มีความตั้งใจจริง มีจิตใจมั่นคง มีความกล้าของบุคคลที่จะทำในสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้สำเร็จได้ตามที่ตนได้ตั้งใจไว้ แม้ว่าจะมีอุปสรรคก็ยังไม่ทำให้เกิดความย่อท้อ ยังคงสามารถทำสิ่งนั้น ๆ ต่อไป โดยมีความมั่นใจว่าตนสามารถที่จะกระทำสิ่งนั้นให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความถูกต้อง

1.2 **ความเป็นผู้นำ** คือ การแสดงออกถึงความสามารถ ที่จะชักจูงหรือใช้อิทธิพลต่อผู้อื่นในการร่วมกันดำเนินกิจกรรมของกลุ่ม ให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ เป็นผู้ที่ไม่มุงร้ายต่อผู้อื่น ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ตัดสินใจด้วยเหตุผลปราศจากอคติ

1.3 ความอดทน คือ การห้ามจิตใจ เมื่อได้พบกับเหตุการณ์อันจะก่อให้เกิดเรื่องหรือแสดงกิริยาที่ไม่ดีออกมา ต้องมีความอดทน ไม่หุนหันพลันแล่น เช่น อดทนต่อความยากลำบากในขณะที่ทำการงาน อดทนต่อความเจ็บใจในเมื่อคนอื่นทำสิ่งที่ไม่น่าพอใจให้แก่ตน มีความเข้มแข็งหนักแน่นทั้งร่างกายและจิตใจ สามารถยืนหยัดต่อสู้กับการกระทบกระทั่งของเหตุการณ์หรืออุปสรรคต่างๆ ตลอดจนความยากลำบาก คำวิพากษ์วิจารณ์ที่ทำให้เจ็บแค้น ไม่แสดงอาการหวั่นไหวหรือย่อท้อ มีความสามารถควบคุมการกระทำของตนให้อยู่ในขอบเขต โดยการใช้สติปัญญาควบคุมตนเองให้อยู่ในอำนาจของเหตุผล

1.4 ความซื่อสัตย์ คือ ยึดหลักแห่งคุณธรรม ซื่อตรงทั้งทางกายวาจาใจต่อตนเองและผู้อื่น ปฏิบัติตนตามกฎหมาย ตรงต่อเวลา ละอายใจต่อบาป ไม่เอาเปรียบผู้อื่น ไม่แสวงหาผลประโยชน์ให้แก่ตนและพวกพ้องในทางมิชอบ และมีความรับผิดชอบต่อสิ่งที่ตนเองได้กระทำ

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง เกณฑ์เฉลี่ยสะสมของนักศึกษาถึงปัจจุบัน โดยแบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ

- 2.1 เกณฑ์เฉลี่ยต่ำกว่า 2.50
- 2.2 เกณฑ์เฉลี่ย 2.50 – 2.99
- 2.3 เกณฑ์เฉลี่ยตั้งแต่ 3.00 ขึ้นไป

3. ระดับชั้นปีการศึกษา หมายถึง จำนวนปีการศึกษาที่นักศึกษาเข้าเรียนในมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ในที่นี้แบ่งเป็น 4 ชั้นปี คือ

- 3.1 ชั้นปี 1
- 3.2 ชั้นปี 2
- 3.3 ชั้นปี 3
- 3.4 ชั้นปี 4

ประโยชน์ที่จะได้รับ

1. ทำให้ทราบความมีวินัยในตนเองของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม และทราบความแตกต่างของความมีวินัยของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จำแนกตาม เพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และชั้นปีการศึกษา
2. มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สามารถนำข้อมูลที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาและส่งเสริมความมีวินัยในตนเองของนักศึกษา
3. ผลการวิจัยที่ได้จะเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรหรือรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความมีวินัยในตนเองให้กับนักศึกษาต่อไป